

Informacja prawna

nt. projektu ustawy o udzielaniu pomocy publicznej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorstw (pakiet tzw. „Tarczy antykryzysowej”)

Prowadzenie działalności gospodarczej wiąże się nierozzerwalnie z doświadczaniem przez przedsiębiorców sytuacji kryzysowych, które mogą skutkować niewypłacalnością. Aby pomóc przedsiębiorcom w przezwyciężeniu trudności i tym samym umożliwić im powrót do konkurencyjnego działania na rynku, powstał program rządowy pn. Polityka Nowej Szansy, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 22 lipca 2014 r. Jednym z jego elementów jest wdrożenie instrumentów pomocy publicznej w celu ratowania i restrukturyzacji, które mają ułatwić przedsiębiorcom realizację podejmowanych przez nich działań naprawczych, zmierzających do przeprowadzenia skutecznej restrukturyzacji, co w konsekwencji będzie miało pozytywny wpływ na zwiększenie przeżywalności przedsiębiorstw w skali kraju. Działania te nabrały większego znaczenia w aktualnej sytuacji w kraju i na świecie, **w związku z epidemią nowego typu koronawirusa o nazwie SARS-CoV-2 wywołującego chorobę COVID-19. W ramach tzw. „Tarczy antykryzysowej” przygotowany został projekt ustawy o udzielaniu pomocy publicznej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorstw przekazany do Sejmu RP w dniu 26 marca 2020 roku (Druk nr 300).** Poniżej przedstawiamy krótkie omówienie projektu ustawy:

I. Przedmiot ustawy

Zakres przedmiotowy ustawy obejmuje trzy kategorie udzielania pomocy publicznej dla przedsiębiorców doświadczających trudnej sytuacji:

- pomoc na ratowanie,
- tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne,
- pomoc na restrukturyzację.

II. Cel ustawy

Celem projektowanej ustawy jest umożliwienie udzielania pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw w trudnościach w formie wsparcia finansowego oraz w formie ulg w wykonaniu administracyjnej kary pieniężnej, jeżeli zapobiega i prowadzi do ograniczenia trudności społecznych lub przezwyciężenia niedoskonałości rynku, w przypadku gdy bez jej udzielenia cel ten nie zostałby osiągnięty lub zostałby osiągnięty w mniejszym zakresie.

Polityka Nowej Szansy, w zakresie ograniczania ryzyka przedwczesnej likwidacji przedsiębiorstwa, spowodowanej jego niewypłacalnością, przewiduje wdrożenie Polskiego programu pomocy na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw, zaakceptowanego przez Komisję Europejską w dniu 29 sierpnia 2016 r. – decyzja KE została opublikowana w Dzienniku Urzędowym UE (C 369/1) z dnia 7 października 2016.

Program pomocowy umożliwi udzielanie pomocy publicznej bez każdorazowej notyfikacji, co znacznie uprości i przyspieszy cały proces wsparcia.

III. Zakres podmiotowy ustawy

Beneficjentem pomocy objętej projektowaną ustawą będzie przedsiębiorca zagrożony niewypłacalnością lub niewypłacalny, jeżeli:

- prowadzi działalność gospodarczą w danej dziedzinie co najmniej od 3 lat liczonych od dnia złożenia wniosku restrukturyzacyjnego,
- nie ubiega się o pomoc w sektorze hutnictwa żelaza i stali, górnictwa węgla oraz w sektorze finansowym,
- nie prowadzi działalności na rynku, na którym występuje lub może występować długookresowa strukturalna nadprodukcja,

Ustawa reguluje też specyficzne warunki udzielania pomocy przedsiębiorcy należącemu do grupy kapitałowej. W tym wypadku pomoc może być udzielona, jeżeli trudna sytuacja ekonomiczna przedsiębiorcy należącego do grupy kapitałowej:

- ma charakter wewnętrzny i nie jest wynikiem nieuzasadnionego podziału kosztów w ramach grupy kapitałowej,
- jest zbyt poważna, aby mogła zostać rozwiązana przez przedsiębiorcę znajdującemu się w trudnej sytuacji ekonomicznej lub przedsiębiorców należących do tej samej grupy kapitałowej.

Pomoc może być udzielana przedsiębiorcy znajdującemu się w trudnej sytuacji ekonomicznej należącemu do grupy kapitałowej także w przypadku, gdy którykolwiek przedsiębiorca należący do tej grupy otrzymał pomoc, jeżeli upłynęło co najmniej dziesięć lat od dnia wystąpienia najpóźniejszego z następujących zdarzeń:

- otrzymania tej pomocy,
- zakończenia realizacji planu restrukturyzacji,
- zaprzestania realizacji planu restrukturyzacji.

Aby uzyskać **pomoc na ratowanie lub restrukturyzację**, oprócz warunków opisanych powyżej, przedsiębiorca zagrożony niewypłacalnością musi wykazać, iż skutek poniesionych strat utracił więcej niż połowę kapitału (w szczególności jeżeli suma zysku (strat) z lat ubiegłych, zysku (straty) netto w danym roku obrotowym, kapitału zapasowego, kapitału z aktualizacji wyceny i pozostałych kapitałów (funduszy) rezerwowych jest ujemna i jej wartość bezwzględna jest większa niż 50% kapitału (funduszu) podstawowego), a jeżeli chodzi o dużego przedsiębiorcę, że w ciągu ostatnich dwóch lat stosunek długów do kapitału własnego takiego przedsiębiorcy był większy niż 7,5, natomiast stosunek zysku operacyjnego powiększonego o amortyzację do odsetek był niższy niż 1.

Pomoc na tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne może być udzielona mikro-, małemu i średniemu przedsiębiorcy, w ramach programu pomocowego, zaakceptowanego przez Komisję Europejską, który spełnia warunki, o których mowa wyżej i znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej.

IV. Źródło finansowania pomocy objętej ustawą

Projekt ustawy wskazuje budżet państwa jako źródło finansowania pomocy publicznej w formie wsparcia finansowego, przewidując jednocześnie roczną kwotę na udzielenie takiej pomocy w wysokości 120 000 000, przy czym w latach 2020-2029 maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na realizację zadań wynikających z niniejszej ustawy wynosi 1 200 000 000. Minister właściwy ds. gospodarki, na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej, informuje o dacie dostępności albo wyczerpania środków przeznaczonych na udzielenie pomocy.

V. Sposób udzielenia pomocy publicznej oraz częstotliwość korzystania

Pomocy publicznej w formie wsparcia finansowego udzielać będzie **minister właściwy ds. gospodarki**, który będzie mógł powierzyć udzielanie tej pomocy **Agencji Rozwoju Przemysłu Spółce Akcyjnej**, po pozytywnej weryfikacji pisemnego wniosku składanego przez przedsiębiorcę.

Co do zasady pomoc może być udzielona przedsiębiorcy raz na 10 lat (zasada „pierwszy i ostatni raz”). Projektowana ustawa dopuszcza udzielenie pomocy przed upływem 10-letniego terminu w wyjątkowych, następujących wypadkach:

- pomoc na restrukturyzację może być udzielona w ramach tego samego postępowania w sprawie o udzielenie pomocy, jako kontynuacja udzielonej uprzednio pomocy na ratowanie lub tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego,
- tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne może zostać udzielone jako kontynuacja udzielonej pomocy na ratowanie,
- w ramach pomocy skierowanej do przedsiębiorcy należącego do grupy kapitałowej, może ona być udzielana przed upływem okresu dziesięciu lat, pod warunkiem że nie będzie ona przekazana przedsiębiorcy należącemu do tej samej grupy kapitałowej, który otrzymał już pomoc.

Ponadto każda pomoc może zostać udzielona, jeżeli:

- co najmniej 5 lat temu udzielono przedsiębiorcy pomocy na ratowanie lub tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego i nie udzielono pomocy na restrukturyzację, po czym przedsiębiorca wykazywał długookresową zdolność do konkurowania na rynku i wystąpiły okoliczności związane z wykonywaniem działalności gospodarczej, za które nie ponosi on odpowiedzialności,
- udzielenie pomocy jest konieczne z powodu wystąpienia okoliczności związanych z wykonywaniem działalności gospodarczej, za które przedsiębiorca znajdujący się w trudnej sytuacji ekonomicznej nie ponosi odpowiedzialności.

VI. Warunki, tryb i formy udzielania pomocy publicznej

1. Pomoc na ratowanie

Pomoc na ratowanie stanowi tymczasowe wsparcie dla przedsiębiorstw, których sytuacja finansowa znacznie się pogorszyła, co znajduje odzwierciedlenie w poważnym kryzysie płynnościowym lub niewypłacalności technicznej. Jest to pomoc, która ze swej natury ma charakter pilny i tymczasowy, ma umożliwić przetrwanie niewydolnego przedsiębiorstwa przez krótki czas potrzebny do opracowania planu restrukturyzacji lub likwidacji działalności gospodarczej, oraz przeprowadzenia koniecznych w tym zakresie analiz w celu zidentyfikowania źródeł problemów oraz dopasowania właściwych działań restrukturyzacyjnych.

Ta forma pomocy zakłada wsparcie przedsiębiorcy **wyłącznie w formie pożyczki na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy**, liczony od dnia udzielenia pomocy na ratowanie bądź – w przypadku konieczności uzyskania zgody Komisji Europejskiej – od dnia zatwierdzenia notyfikacji tej pomocy. Możliwe jest przedłużenie 6-miesięcznego okresu udzielenia pomocy na ratowanie do czasu zatwierdzenia przez Komisję Europejską pomocy na restrukturyzację.

Warunkiem udzielenia pomocy na ratowanie jest ustanowienie stosownego zabezpieczenia na rzecz ministra właściwego ds. gospodarki, którego wysokość jest uzależniona od rodzaju, stopnia płynności oraz sytuacji finansowo-ekonomicznej i powinna mieć wartość nie mniejszą niż 50% kwoty planowanej pomocy publicznej. Zabezpieczenia mogą stanowić w szczególności: hipoteka, zastaw cywilny lub rejestrowy, cesja wierzytelności, oświadczenie o poddaniu się egzekucji określone w art. 777 § 1 pkt 4-6 k.p.c., weksel własny in blanco.

W projektowanej ustawie przedstawiono sposób obliczania kwoty pożyczki w pomocy na ratowanie. Przedsiębiorca ubiegający się o tę pomoc musi we wniosku o udzielenie pomocy na ratowanie wskazać kwotę, jaka, jego zdaniem, jest uzasadniona dla osiągnięcia celu pomocy na ratowanie, przy zastosowaniu kryteriów obliczania kwoty pożyczki, ustalonych w projektowanej ustawie. Ta kwota będzie podlegała weryfikacji przez podmiot udzielający pomocy na etapie oceny wniosku.

Projekt ustawy co do zasady wyklucza możliwość wykorzystania uzyskanej pomocy na ratowanie w celu nabycia aktywów lub na wydatki poniesione w związku z rozszerzaniem zakresu działalności gospodarczej przedsiębiorcy. Wyjątkiem jest sytuacja, w której nabywanie aktywów lub rozszerzenie działalności są niezbędne do utrzymania działalności operacyjnej przedsiębiorcy. W takim wypadku podmiot udzielający pomocy oceni, czy rozszerzenie działalności lub nabycie aktywów jest absolutnie niezbędne do utrzymania działalności podmiotu, czy też możliwe byłoby jej utrzymanie w inny sposób.

Minister właściwy ds. gospodarki albo Agencja Rozwoju Przemysłu Spółka Akcyjna dokonuje oceny formalnej i merytorycznej wniosku o pomoc na ratowanie i załączników do tego wniosku w zakresie zgodności z wymogami ustawy, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia złożenia wniosku. W szczególnie skomplikowanych sprawach termin ten może zostać przedłużony, maksymalnie do 45 dni.

Wnioski o pomoc na ratowanie będą rozpatrywane według kolejności ich wpływu, a pomoc udzielana według kolejności wpływu kompletnych i wypełnionych wniosków o pomoc na ratowanie.

Minister właściwy ds. gospodarki albo Agencja Rozwoju Przemysłu Spółka Akcyjna uwzględnia, w drodze decyzji, w całości albo w części, wniosek o pomoc na ratowanie, jeżeli uzasadnia to analiza sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorcy znajdującego się w trudnej sytuacji ekonomicznej, a wysokość wnioskowanej pomocy na ratowanie pozwala na osiągnięcie celu tej pomocy.

2. Tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne

Tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne co do zasady może być mikro-, małemu lub średniemu przedsiębiorcy znajdującemu się w **trudnej sytuacji ekonomicznej** w celu umożliwienia temu przedsiębiorcy prowadzenia działalności gospodarczej przez czas niezbędny do wdrożenia działań restrukturyzacyjnych mających na celu przywrócenie długookresowej zdolności do konkurencyjności na rynku. Projekt ustawy dopuszcza udzielanie tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego mikro-, małemu lub średniemu przedsiębiorcy, który wprawdzie nie znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej, ale potrzebuje **pilnego wsparcia płynności finansowej** z powodu zaistnienia wyjątkowych i nieprzewidzianych okoliczności.

Celem przyznania tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego jest zapobieżenie trudnościami społecznym lub przezwycięzenie niedoskonałości rynku. Oprócz konieczności złożenia pisemnego wniosku i przedłożenia załączników, tożsamy z załącznikami przy wniosku o udzielenie pomocy na ratowanie, uzyskanie tej formy pomocy dodatkowo uwarunkowane jest **wdrożeniem uproszczonego planu restrukturyzacji**, zawierającego działania, które przedsiębiorca zamierza podjąć w celu naprawy przedsiębiorstwa po uzyskaniu tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego. Plan ten powinien być wiarygodny, wykonalny i oparty na realnych założeniach co do przyszłych warunków społeczno-gospodarczych, a prognozowane działania powinny być osiągalne. Ocena spełnienia tych warunków będzie należała do organu udzielającego pomocy, tj. ministra właściwego ds. gospodarki albo Agencji Rozwoju Przemysłu Spółki Akcyjnej.

Omawiana forma pomocy jest udzielana **w formie pożyczki**. Do sposobu obliczania wysokości kwoty pożyczki, w ramach tego rodzaju pomocy, stosuje się zasady przewidziane dla określenia wysokości kwoty pożyczki udzielanej w ramach pomocy na ratowanie.

Wysokość tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego jest ograniczona do kwoty niezbędnej do kontynuowania działalności mikro-, małego lub średniego przedsiębiorcy w okresie, na który to wsparcie

zostało udzielone. **Maksymalny okres, na jaki można udzielić tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego wynosi 18 miesięcy.** W przypadku udzielenia tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego bezpośrednio po udzieleniu pomocy na ratowanie, łączny okres udzielonej pomocy nie może przekraczać 18 miesięcy. W odniesieniu do mikro-, małego lub średniego przedsiębiorcy znajdującego się w trudnej sytuacji ekonomicznej okres, na który udziela się tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego, może zostać przedłużony do dnia udzielenia pomocy na restrukturyzację.

3. Pomoc na restrukturyzację

Pomoc na restrukturyzację może być udzielana przedsiębiorcy znajdującemu się w trudnej sytuacji ekonomicznej w celu realizacji planu restrukturyzacji, który umożliwi przywrócenie temu przedsiębiorcy długookresowej zdolności do konkutowania na rynku.

Pomoc na restrukturyzację może być udzielana, jeżeli:

- zapobiega trudnościom społecznym lub prowadzi do przewyciężenia niedoskonałości rynku,
- bez tej pomocy przedsiębiorca znajdujący się w trudnej sytuacji ekonomicznej zostałby zrestrukturyzowany, sprzedany lub zlikwidowany w taki sposób, że cel tej pomocy nie zostałby osiągnięty lub zostałby osiągnięty w mniejszym zakresie,
- zostanie przedstawiony wiarygodny scenariusz alternatywny obejmujący działania niebędące pomocą na restrukturyzację, stanowiące element planu restrukturyzacji, z którego wynika, że bez niej cel tej pomocy nie zostałby osiągnięty lub zostałby osiągnięty w mniejszym zakresie (w szczególności sprzedaż przedsiębiorstwa, zorganizowanej części przedsiębiorstwa lub aktywów w ramach postępowania likwidacyjnego lub upadłościowego).

Pomoc na restrukturyzację jest ograniczona do minimum niezbędnego do przywrócenia przedsiębiorcy długoterminowej rentowności, co oznacza, że działania przewidziane w planie restrukturyzacji pod względem kosztów restrukturyzacji, jak i trwania całego procesu restrukturyzacji powinny być ograniczone do minimum. **Pomoc na restrukturyzację może zostać udzielona, jeżeli ubiegający się o nią przedsiębiorca zapewni wkład własny w koszty restrukturyzacji.** Wkład własny nie może pochodzić z udzielonej wcześniej pomocy. Wkład ten musi pochodzić z **zasobów własnych przedsiębiorcy, jego udziałowców, wierzycieli, grupy kapitałowej, do której należy, lub nowych inwestorów**, natomiast nie może pochodzić z udzielonej wcześniej pomocy publicznej. Ponadto musi być rzeczywisty, realny, co oznacza, że nie może pochodzić z przyszłych zysków.

Istotna jest również wartość wkładu własnego w stosunku do udzielanej pomocy – co do zasady ma stanowić co najmniej 50% udziału w przewidywanych przez przedsiębiorcę kosztach restrukturyzacji. Dopuszcza się niższą wartość procentową udziału wkładu własnego dla mikro, małego lub średniego przedsiębiorcy, korzystającego z programu pomocowego, tj. 40% w przypadku średniego przedsiębiorcy i 25% w przypadku małego przedsiębiorcy. Projektowana ustawa wyjątkowo dopuszcza możliwość udzielenia mikro, małym i średnim przedsiębiorcom pomocy na restrukturyzację przy mniejszym wkładzie własnym, z uwagi na wyjątkowe okoliczności lub szczególne trudności, które przedsiębiorca musi wykazać we wniosku o pomoc na restrukturyzację. Jednocześnie udział środków własnych w kosztach restrukturyzacji musi pozostać znaczny, co oceni organ udzielający pomocy.

Pomoc na restrukturyzację może być udzielona w formie:

- pożyczki,
- objęcia akcji lub udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym albo udziału w podwyższeniu kapitału zakładowego przez podwyższenie wartości nominalnej dotychczasowych udziałów lub akcji,
- objęcia obligacji,
- zmiany terminów spłaty pożyczki wobec podmiotu udzielającego pomocy na restrukturyzację,

- konwersji pożyczki, udzielonej jako pomoc na ratowanie lub jako tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne, na udziały lub akcje przedsiębiorcy,
- w formie ulgi w wykonaniu administracyjnej kary pieniężnej przez odroczenie terminu wykonania administracyjnej kary pieniężnej lub rozłożenie jej na raty, odroczenie terminu wykonania zaległej administracyjnej kary pieniężnej lub rozłożenie jej na raty, umorzenie administracyjnej kary pieniężnej w całości lub w części, umorzenie odsetek za zwłokę w całości lub części – pod warunkiem przeznaczenia równowartości udzielonej pomocy na realizację planu restrukturyzacji.

Przyznanie pomocy na restrukturyzację uwarunkowane jest wdrożeniem planu restrukturyzacji, który umożliwi przedsiębiorcy znajdującemu się w trudnej sytuacji ekonomicznej, przez wdrożenie środków restrukturyzacji majątkowej, finansowej, organizacyjnej, zatrudnienia lub mającej na celu modernizację lub racjonalizację produkcji, w tym zmianę profilu produkcyjnego, odzyskanie długoterminowej zdolności do konkurowania na rynku. W ramach planu restrukturyzacji istotny jest szczegółowy opis każdego środka restrukturyzacji, przez który rozumie się poszczególne działania, które jako całość wchodzi w skład pomocy na restrukturyzację. Na taki opis składają się w szczególności określenie formy, kwoty i wynagrodzenia z tytułu każdego środka oraz wskazanie, że wybrane przez przedsiębiorcę instrumenty są adekwatne do problemów, jakie mają być rozwiązane.

Pomoc na restrukturyzację nie może być udzielona, jeżeli środki restrukturyzacyjne określone w planie restrukturyzacji ograniczają się jedynie do restrukturyzacji zobowiązań oraz przewidują nowe inwestycje, z wyjątkiem nowych inwestycji niezbędnych do przywrócenia przedsiębiorcy długookresowej zdolności do konkurowania na rynku.

Opracował:
Zespół Kancelarii Radców Prawnych
Miroślawski Galos Mozes sp.j.
w Sosnowcu